

Különfélék.

(H.) A szászországi államerdők gazdasági eredménye az 1879—1883-ik években. A szász királyság állami erdőbirtokainak összes területe, beleértve a mezőgazdaságilag művelt részeket is, 1879. elején 167.953 *ha*, 1883. végén 171.349 *ha* volt, a gyarapodás tehát az öt évi cyclus alatt 3396 *ha* (2.02⁰/₀). Az összes területből tisztán erdőterületet képezett 1879-ben 161.767 *ha*, 1883-ban 164.436 *ha*, a szaporodás tehát nagy részben az erdőtalajra esik.

A fatermés az 5 év alatt átlagosan a következő volt. Termeltetett évenként: műfa 588.594 *m*³, tűzifa 191.620 *m*³, tuskófa 178.443 *ürm*³ és galyfa 198.833 *m*³, összesen 1,059.347 *m*³. Az összes fatermésből 55.6⁰/₀ a műfára, 18.1⁰/₀ a tűzifára, 7.6⁰/₀ a tuskófára és 18.7⁰/₀ a galy vagy rözsefára esett. Az összes fatömegből egy *ha*-ra esett átlagosan 6.48 *m*³, a mű- és tűzifából pedig külön 4.77 *m*³.

A fatermés értékesítéséből befolyt évenként átlagosan 9,854.438 márka, egy *m*³ faanyag után tehát a nyers bevétel 10.07 márkát tett. A mellékhasználatokkal és rendkívüli bevételekkel együtt az összes bevétel 10,146.536 márkát tett, az összes területből egy *ha*-ra tehát 59.7 márka esett.

Az összes kiadás évenként 3,423.175 márkára rugott, melyből 1,357.614 márkát a fatermelési költségek, 125.224 márkát a többi üzleti kiadások, 640.040 márkát az erdősitések, lecsapolások, utépités és más melioratiók költségei, 30.457 márkát a reálterhek és végül 1,269.827 márkát a kezelési költségek emésztettek fel. Egy *ha*-ra tehát az összes kiadásokból 20.14 márka esett.

Levonva az összes bevételből az összes kiadást, a tiszta jövedelem átlagosan 6,723.361 márka volt, melyből egy *ha*-ra

átlagosan 33.74 márka esik. Egy m^3 fa tőára átlagosan 8.68 márka volt.

Az államerdők tőke értéke a pénzügyi gazdaság elvei szerint számítva 1883. végén 271,343.100 márkára becsültetett s ehhez képest a tőke évi átlagos jövedelmezősége átlagosan 2.59, kereken 2.6⁰/₀-ra.

Az előbbi adatok részletezéséül érdekesnek tartjuk még megemlíteni, hogy az összes szász állami erdőkben az említett öt év alatt átlagosan 2721 *ha* erdősített összesen 187.825 márka költséggel, melyből e szerint egy *ha* erdősített területre 69.03 márka és egy *ha* összes erdőterületre 1.11 márka esik.

Az erdősítés céljára fenntartatott átlagosan 61 *ha* vetőkert és 31 *ha* faiskola, melyekből eladatott átlagosan 89.300 lombfa és 2,977.000 fenyőcsemete összesen 11.611 márkáért.

Lecsapolásokra kiadatott évenként 28.244 márka, évenként és holdanként tehát 0.17 márka.

Utépítésre fordítottatott évenként 416.668 márka, melyből egy *ha* erdőre esik 2.55 márka. Egyéb melioratók költségei kitétek 7302 márkát évenként.

Mesterséges művelés alatt állott összesen 727 *ha* rét, mely után a bevétel 61.606 márkát, a kiadás 15.361 márkát s így a tiszta jövedelem 46.245 márkát, *ha*-ronként tehát 63.61 márkát tett. A rétek tőke értéke 744.098 márkára számíttatik, az előbbi tiszta jövedelem tehát 6.21⁰/₀ jövedelmezőségnek felel meg.

(—á—é). Statisztikai adatok Svájc erdőgazdasága köréből. A zürichi kanton államerdeinek területe az 1883. évben 1951.52 *ha* volt, tehát 4.27 *ha*-ral kevesebb, mint a megelőző évben. Az apadás mezőgazdaságilag művelhető talaj eladása által keletkezett. Az előlemlített erdőterületből vágás-terület volt (az 1883. évben) 16.60 *ha*, melyen 7781 m^3 fa termeltetett; mint köztes használat 2918 m^3 fa nyeretett.

Ezen fatömegeknek eladásából befolyt 163.052.₀₅ frank. A mellékhasználatok értéke 8784.₀₂ frank volt.

Az összes fatömegnek 72.7⁰/₀-a a főhasználatra, 27.3⁰/₀-a a köztes használatra esik.

A faválasztékok százaléakai a következők:

a főhasználatból:	40.7 ⁰ / ₀	műfa,	46.6 ⁰ / ₀	tűzifa,	12.7 ⁰ / ₀	rözse,
a köztes használatból:	20.1 ⁰ / ₀	"	54.9 ⁰ / ₀	"	25.0 ⁰ / ₀	"
az összes fatömegből:	35.0 ⁰ / ₀	"	48.8 ⁰ / ₀	"	16.2 ⁰ / ₀	"

A műfa átlagos ára 188²/₃-ban 21.₁₇ frk, 188¹/₂-ben 22.₃₈ frk volt,

a tűzifa	"	"	13.95	"	"	12.96	"	"
a rözse	"	"	11.30	"	"	11.15	"	"
átlagban	"	"	16.67	"	"	16.33	"	"

A gyérités utján

nyert fa ára	"	11.47	"	"	11.75	"	"
--------------	---	-------	---	---	-------	---	---

Az összes felsorolt

választékok átl. ára	"	15.25	"	"	15.23	"	"
----------------------	---	-------	---	---	-------	---	---

A kiadás tett összesen 58.657.₃₀ frankot. Ebből ⁰/₀-ok szerint:

a kezelési költségekre: az összes kiadásoknak 35.6 ⁰ / ₀ -a esik; a nyersjövedelemnek 12.1 ⁰ / ₀ -a,							
a favágatási	>	>	40.7	>	>	>	13.8
erdőjavítási	>	>	23.1	>	>	>	7.9
különféle kiadásokra	>	>	0.6	>	>	>	0.2

az összes kiadások tehát a nyersjövedelemnek 34.0⁰/₀-át teszik.

A tiszta jövedelem 113.822.₁₇ frank volt; a megelőző évinél 1870.₅₀ frankkal kevesebb, az előirányozottnál pedig 4601 frankkal több.

Zürich 1951.₅₁₆₉ha állami erdejének jövedelme ezek szerint ha-onkint $\left| \frac{113.822.17}{1951.5169} \right|$ 58.₅₂ frank.

Az 1883. évben 10.₅₇ha terület erdősített. Ehhez, valamint a korábbi erdősítések javításához felhasználtatott:

18.₅ kg túlevelű fagag,

55.204 db túlevelű csemete,
24.684 db lomblevelű csemete.

Az erdősitési költségek 2888.₀₈ frankra mennek, vagy *ha*-onként 273.₂₀ frankra.

A csemetekertekben 111.₂₅ *kg* famagot vetettek el és 177.680 db csemetét iskoláztak, s mindez 2843.₄₀ frankba került.

1970 *m* hosszú ut építésére s jókarban tartására kiadtak 5963.₁₅ frankot.

Új vízlevezető árkok 2106 *m* hosszúságban készítettettek; ez, a már meglévők fenntartásával együtt, 773.₃₀ frankba került.

Határjelzésekre kiadtak 399.₉₅ frankot.

Felmérésre és rendezésre 163.₅₀ „

Különféle költségekre 525.₇₂ „

Az erdőjavítások összes költsége 13.557.₁₀ frankra megy, mely összeg az alábbi címek szerint a következően oszlik fel:

Vetésekre és ültetésekre s a fiatalosoknak tisztítására 2888.₀₈ frank, melyből 1 *ha*-ra 1.₄₇ frank esik; az összes erdőjavításokra tett kiadásnak 21.₃₀⁰/₀-a.

Csemetekertekre 2843.₄₀ frk, melyből 1 *ha*-ra 1.₄₅ frk esik; az összes erdőjavításokra tett kiadásnak 20.₉₇⁰/₀-a.

Utépítésre 3002.₆₂ frk, melyből 1 *ha*-ra 1.₅₄ frank esik; az összes erdőjavításokra tett kiadásnak 22.₁₄⁰/₀-a.

Ut fentartásra 2960.₅₃ frank, melyből 1 *ha*-ra 1.₅₁ frank esik; az összes erdőjavításokra tett kiadásnak 21.₈₄⁰/₀-a.

Vízlevezetésre 379.₅₇ frank, melyből 1 *ha*-ra 0.₁₉ frank esik; az összes erdőjavításokra tett kiadásnak 2.₈₀⁰/₀-a.

Árkok fentartására 393.₇₃ frank, melyből 1 *ha*-ra 0.₂₀ frank esik; az összes erdőjavításokra tett kiadásnak 2.₉₁⁰/₀-a.

Határjelzésekre 399.₉₅ frank, melyből 1 *ha*-ra 0.₁₇ frank esik; az összes erdőjavításokra tett kiadásnak 2.₉₅⁰/₀-a.

Felmérésre és rendezésre 163.⁵⁰ frk, melyből 1 *ha*-ra 0.²⁷ frank esik; az összes erdőjavításokra tett kiadásnak 3.⁸⁸⁰/₀-a.

Különféle kiadásokra 525.⁷² frank, melyből 1 *ha*-ra 0.⁰⁸ frank esik; az összes erdőjavításokra tett kiadásnak 1.²¹⁰/₀-a.

Összesen 13.557.¹⁰ frank.

Rovarok, hó és szél által való jelentékenyebb károsítások nem fordultak elő.

* * *

Ugyanezen kanton községi és társulati erdeinek területe 19.645 *ha*; az erdőrendészeti felügyelet alatt álló magánerdők területe pedig 16.817 *ha*.

A községi és társulati erdőkben 118.632 *m*³ fa vágatott. Ebből 81⁰/₀ a fő-, 19⁰/₀ a köztes használatokra esik. A középerdőkben csak 2.⁵—10⁰/₀, a szálerdőkben azonban 18—29⁰/₀ esik a köztes használatokra.

Beerdősített 141.⁸ *ha*, mire 5 *kg* lomblevelű és 286.⁵ *kg* tűlevelű famag, 290.830 drb lomblevelű és 704.680 db tűlevelű csemete használtatott fel. A csemetekertekbe 744.⁵ *kg* magot vetettek el és 1,343.582 db csemétét ültettek.

Az ujon készített vízvezető árkok hosszúsága 15.887 *m*; az ujon épített utaké 12.601 *m*.

Az erdőrendészeti felügyelet alatt álló magánerdőkben 69.⁴⁶ *ha* terjedelmű vágásokat és tisztásokat erdősítettek be.

Az 1883. évben összesen 563 erdőkárosítási eset jelentetett be, 310 frank értékkel és 181 frank közvetett kárral.

Erdőégés mindössze 1.⁵⁰ *ha* területre szorítkozik; a rovarkárosítások jelentéktelenek voltak.

* * *

A solothurni kantonban az 1883. évben az állami erdők területe 856 *ha* volt, melynek fatermése a mondott évben 2451 *m*³ fa és 63.934 köteg rózse volt. Ez összes fatermés 43.265.⁸⁵ frankért értékesítettett. A nyers jövedelem

50.⁵⁰, a tiszta jövedelem 30.⁸⁰ frankot tett hektáronkint. A kiadások a nyers jövedelem 39⁰/₀-át tették, melyből 26⁰/₀ a fa termelésére, 10⁰/₀ erdőművelésre és erdei utak építésére, s végül 3⁰/₀ az értékesítéssel stb. járó kiadásokra esik.

A csemetekertek területe 1.⁰⁸ *ha* volt; elvetetett 91 *kg* fmag, iskoláztatott 48.200, drb csemete; az erdön elültette-tett 41.700 drb csemete.

Az ujon épített utak hosszúsága 600 *m*. Két hegyi patak-on (vad patakon) 92 kisebb-nagyobb szabályozó duzzasztó készítettett.

A községi erdők területe (ugyanazon kantonban és évben) 21.466.⁴⁵ *ha* volt; kihasználtatott 61.078 *m*³ fa és 1,170.500 köteg rözse, melynek tiszta értéke 768.200 frankra számítható. Volt 38.632 használatra jogosult; a községek erdei alapja 1,011.229.⁶⁷ frank.

Faeladásra 50 község nyert engedélyt, még pedig ösz-szesen 15.300 *m*³ fatömegre, melynek értéke 240.000 frank.

A községi csemetekertek területe 13.²⁸ *ha* volt. Elvetet-tek 1105 *kg* magot, iskoláztak 960.200 darab, és az erdő-ben elültettek 1,053.600 darab csemetét.

A faarak valamennyire javultak, mire kedvező befolyás-sal voltak a cellulosa gyáarak.

A csemeték az 1884. évi tavaszi szárazságtól szenvedtek.

A *Chermes cocineus*, valamint a lúczfenyő-levél-rozsda jelentkeztek.

(To.) **A bádeni erdők 1882. évi gazdasági eredménye.**

Badenben az erdőterület 1882. év végén	534.683. ⁵⁹	<i>ha-t</i>
tett; ebből állami erdő volt	94.360. ⁰²	<i>ha</i> ,
községi erdő „	248.420. ⁶⁵	„
testületeké „	14.135. ⁷³	„
és magánosoké „	177.767. ¹⁹	„
összesen	534.683. ⁵⁹	<i>ha</i> .

Ugyanezen évben az erdőgazdaság más művelési ágaktól 376.₂₂ *ha*-t vont el, ellenben kiirtatott 91.₃₅ *ha* erdő; az erdőállomány ennél fogva 284.₈₇ *ha*-ral szaporodott.

Az állami erdők ez évi fatermése 398.695.₅₈ m^3 volt, vagyis hektáronként 4.₅₅ m^3 . A szálerdők fatermésének 35.₇⁰/₀-a mint műfa, 47.₅⁰/₀-a mint hasáb és dorong tűzifa, és 16.₈⁰/₀-a mint rőzsfa értékesített; a közép- és sarjerdő üzemből pedig 16.₇⁰/₀ műfa, 36.₆⁰/₀ hasáb és dorong tűzifa és 46.₇⁰/₀ rőzsfa nyeretett.

A tuskó- és gyökérfa kihasznált része a többi fának 1.₆⁰/₀-át képezte.

A műfa köbmétere átlagban 14.₁₃ márkájával, a hasáb- és dorongfa 7.₄₀ márkájával, a rőzsfa pedig 4.₄₉ márkájával értékesített, vagyis az összes fatermésnek minden köbmétere átlag 9.₁₀ márkájával, ebből azonban a termelési költségekre köbméterenként 1.₇₁ márka levonandó; marad tehát tiszta jövedelemként 1 m^3 után 7.₃₉ márka.

A tuskó- és gyökérfa köbmétere átlag 6.₀₃ márkáért adatott el, a termelés azonban 3.₉₄ márkát igényelt s így a tiszta jövedelem ezen választéknál köbméterenként csak 2.₇₈ márkát tett.

Ezen felül mellékhaszonvételekből hektáronként 2.₉₈ márka folyt be.

Az összes pénzbeli bevétel	3,938.275. ₇₄ márka,	hektáronként	44. ₉₈ márka,
„ „ kiadás	1,940.100. ₂₀ „	„ „	22. ₁₆ „
tiszta jövedelem tehát	1,998.175. ₅₄ márka,	hektáronként	22. ₈₃ márka.

A kiadások a bevételnek 49.₂₆⁰/₀-át képezik.

Beerdősített: 1. vetés által első telepítésként 89.₅₅ *ha*, után javított 78.₄₄ *ha*; 2. ültetés által első telepítésként 287.₂₁ *ha*, után javított 330.₂₀ *ha*. Az erdősítésekhez felhasználott: 2872 *kg* lombfamag, 2939 *kg* fenyőmag, 88.098 lombfa suháng, 678.615 lombfa csemete, 101.147 fenyő cse-

mete gomostól, 2,540.900 iskolázott és 1,200.029 nem iskolázott fenyő csemete. Az erdősítés hektáronként átlagban 76.⁴⁵ márkába került.

Csemete kertekre összesen 44.037.⁰² márka fordított; erdei utak építésére és fentartására pedig 263.463.⁶⁹ márka. Az erdősítési költségből az összes állami erdőterület 1 hektárjára 1.⁴² márka, vagyis a bruttó bevételnek kerekszámában 3⁰/₀-a, az utépítési és fentartási költségből ellenben az összes erdőterület 1 hektárjára 2.⁷⁹ márka esik; e költség tehát a bruttó bevételnek kerekszámában 6⁰/₀-át teszi.

A napszámbeérek ugyanazon évben a köv. voltak: férfi napszám a fatermelésnél átlagban 1.⁸⁹ márka, erdősítési munkánál 1.⁷¹ márka; női napszám 1.¹⁹ márka.

(To.) **A vetőmag megvédése egerek ellen.** Egy hirneves gyümölcsfa tenyésztő a vetőmagnak az egerek ellen való megvédésére a következő eljárást ajánlja: oldjunk fel ganajlében vasgáliczot, keverjünk belé kőolajat és ez oldatban áztassuk a vetőmagot elvetés előtt; az ilyképen kezelt gyümölcsmagot az egerek nem bántják, valószínű tehát, hogy az erdei famagvaknál is sikerrel lehetne alkalmazni ezen egyszerű eljárást, a mely különösen oly években, a midőn az egerek nagyon el vannak szaporodva, igen jó szolgálatot tenne az erdőgazdának.

(To.) **A tiszafának mérgező hatása.** A tiszafa levelei lelegelve, mint általánosan ismeretes, nagyon ártalmasak a lovakra nézve. Erre újabb bizonyítékot szolgáltat a következő nem rég történt eset: Württembergben egy fuvaros Thurn-Taxis herczeg parkjába követ szállítván, lovai a kő lerakása közben a park tiszafa bokrain legelésztek s ennek következtében egy óra lefolyása alatt elpusztultak. Hogy a tiszafa mérgező hatása kipuhatoltassék, az elhullott lovak Stuttgartba szállítottak, a hol konstatáltatott, hogy 150—180 gram

tiszafa-levél elegendő arra, hogy a lovat $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ óra alatt elpusztítsa.

(To.) **Kávéfa tenyésztési kísérletek Olaszországban.** Róma közelében 1879-ben 1 ha terület lett kávéfával betelepítve, a mely telep már is 2000 kg-nyi termést adott. E kávé állítólag kiválóan illatos és oly jó ízű, mint a jávai.

(—á—é—) **Borneoi vaddisznók.** Hendrich missionarius a hallei egyetem mezőgazdasági intézetének nem régiben egy pár vaddisznót küldött Borneoból; ezek az első példányok, melyek Európába szállítottak. Ezen állatok rendkívül fürgék; színük egyenletes sötétszürke, a háton azonban világosszürke. A kannak az alsó állkapcsán hosszú, fehér sertéi vannak; a koczának sertéi még hosszabbak, s pofái is be vannak növe ilyen sertével. A fülek feltűnően rövidek. Fej alkata hasonló a nálunk honos vaddisznóéhoz. Valószínűnek látszik, hogy a borneoi vaddisznók, mint az európai házi disznók fajtái is, a mi vaddisznóinktól származnak.

(To.) **Tűzálló máz** fa alkatrészek bevonására a következőképen készül: 40 rész mész, 50 rész szurok, 4 rész lenmagolaj, 1 rész rézoxyd és 1 rész kénsavat összekeverünk és e keveréket kefével vagy ecsettel forró állapotban a fára mázoljuk.

Vadászati eredmény. Gróf Hunyadi Imre kéthelyi uradalmának mult évi vadász-zsákmányáról a következő adatokat közlik lapunkkal. Lelövetett összesen 503 hasznos és 295 kártékony vad. A hasznos vadak között volt: 17 däm vad, 12 őzbak, 21 nyul, 14 fáczán, 221 fogoly, 10 vadlud, 199 vadrucza, 7 szalonka és 2 fűrj. A kártékony vadak között: 2 róka, 2 nyest, 3 menyét, 11 görény, 13 kóbor kutya, 11 macska, 2 sas, 3 keselyü, 39 ölyv, 60 vércse és 295 szarka és varju.

Az „**Erdészeti Zsebnaptár**“ ez évi 4-ik folyama gyorsabb keletnek örvend, mint az eddigiek. Jelenleg mindössze 30

példány áll még rendelkezésre s ez a készlet is rövid időn elfogy, mert a megrendelések most is sűrűn érkeznek. Valószínű tehát, hogy az eddigi rendes készlet (1000 példány) ez évben nem lesz elégséges az összes megrendelések kielégítésére. Azon esetre azonban, ha a még hátralévő példányok szétküldése után, még legalább 150—200 megrendelő jelentkeznek, nagyobb áldozat nélkül is gondoskodhatnék az Orsz. Erdészeti Egyesület ugyanennyi példány utólagos nyomtatásáról. Felkérjük tehát tisztelt szaktársainkat, kik az „Erd. Zsebnaptárt“ még nem rendelték meg, de szintén megszerezni ohajtják, sziveskedjenek ezen szándékukat az egyesület titkári hivatalánál legkésőbb február hó 15-éig bejelenteni, hogy azon esetben, ha az utólagos megrendelések száma az előbb említett minimális példányszámot eléri, a nyomtatásról gyorsan gondoskodni lehessen.

Kitüntetés. Földmivvelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar miniszterem előterjesztésére Soltz Gyula erdőtanácsosnak és selmeczbányai erdészeti akadémiai rendes tanárnak, az erdészeti szakoktatás és irodalom fejlesztése körül szerzett érdemei elismeréséül a főerdőtanácsosi czímet díjmentesen adományozom.

Kelt Budapesten, 1884. évi december hó 20-án.

Ferencz József s. k.

Gróf Széchenyi Pál s. k.

Változások az erdészeti szolgálat körében. Hanzély István m. kir. közal. erdőrendezősegéd, központi főerdészszé; Gerő Virgil m. kir. közal. erdészjelölt erdészszé nevezetett ki.

Magyarosodunk. Kamler Károly m. k. erdőőr vezetőnévét „Kendi“-re változtatta. Éljen.